

การจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาล
ตำบลท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
Management of Elderly Schools of
Tha-Muang Sub-District Municipality,
Selaphum District, Roi Et Province

ศักดิ์ ปัตตุลี¹

Sakda Pattulee²

ณัฐพงษ์ วรวงศ์³

Nattapong Worrawong⁴

วรฉัตร วรวิรรณ⁵

Warachart Wariwan⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก

¹นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด,
E-mail: Sakdamiss555@gmail.com

²Student, Public Administration, Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

³นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด,
E-mail: Nutthaphongpond2541@gmail.com

⁴Student, Public Administration, Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

⁵ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, E-mail: Warachara@hotmail.com

⁶Assistant Professor Dr., Public Administration, Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

(Key Informants) จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้บริหารเทศบาล ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ และนักเรียนผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุ จากนั้นนำบทสัมภาษณ์มาจำแนกเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า การจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษา โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ มีการจัดโครงสร้างองค์กรทางการบริหารและการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการจัดบุคลากรการดำเนินงานจากบุคลากรของเทศบาลและบุคลากรที่มีจิตอาสาของชุมชนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียนผู้สูงอายุ มีการอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุที่พร้อมต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุ มีการประสานงานที่ดี ทำให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ มีการรายงานผลการปฏิบัติงานทางวาจาและแบบลายลักษณ์อักษร ควบคู่ไปกับการสรุปผลการดำเนินงานทางสื่อสังคมออนไลน์ การงบประมาณมีการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้งบประมาณของเทศบาลตำบลท่าม่วงเป็นหลัก และมีรายได้บางส่วนมาจากเงินสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ และการจำหน่ายสินค้าจากการฝึกอาชีพของกลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: โรงเรียนผู้สูงอายุ, การจัดการ, เทศบาลตำบลท่าม่วง

Abstract

The objective of this research was to study the process of elderly school management of Tha-Muang sub-district municipality, Selaphum district, Roi Et province. It was a qualitative research and collecting data by in-depth interviews from 10 key informants including the director of the elderly school, municipal administrator, workers responsible for the elderly school and the elders of the elderly school. Interviews were divided into categories and analyzed for descriptive data.

The research results were found that elderly school management has a systematic operational plan, an educational curriculum that focuses on lifelong learning of the elderly. There is a clear organizational, administrative and operating structure. Staffing is municipal personnel and community volunteers with knowledge and abilities are organized to work in the elderly school. There are learning support materials that are ready for the various activities of the elderly school. Good coordination makes operations more agile and efficient. Performance is reported verbally and in writing, along with a social media summary. The budgeting was allocated effectively using the budget of the Tha-Muang sub-district municipality as the main source and some of the income came from financial support from various agencies and selling products from the vocational training among students of the elderly.

Keywords: Elderly School, Management, Tha-Muang Sub-District Municipality

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และคาดว่าจะในปี พ.ศ. 2571 สังคมไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เพราะจะมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 หรือมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 14 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ (มส.ผส.), 2557) ประเทศไทยจึงได้มีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ ในช่วงวัยผู้สูงอายุและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้ มีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีการสร้างเสริมสุขภาพ ฟันฟู

สุขภาพ การป้องกันโรคให้แก่ผู้สูงอายุพร้อมกับจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 อ้างถึงใน ณัฐพงษ์ คันธรส และอัมฤตา สารอิวงค์, 2561, น. 4)

จากสภาพที่กล่าวมาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุกลายเป็นรูปแบบการจัดการและการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสเรียนรู้และร่วมแลกเปลี่ยนกิจกรรมกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนด้านการใช้ชีวิต การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาตนเอง การศึกษารูปแบบดังกล่าว จึงเน้นให้เห็นความสำคัญของการศึกษาตามอัธยาศัยหรือการศึกษานอกระบบ ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะ และความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ อีกทั้งผู้สูงอายุยังมีความสำคัญในแง่ที่เป็นแหล่งภูมิรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และประสบการณ์ที่สั่งสมมาเพื่อสืบสานภูมิปัญญาภูมิรู้ของชุมชนท้องถิ่นนั้น (ณัฐพงษ์ คันธรส และอัมฤตา สารอิวงค์, 2561, น. 4)

ปัจจุบันโรงเรียนผู้สูงอายุมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการเพราะเป็นหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาพื้นที่เทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญในการดำเนินกิจการด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อรองรับอัตราของผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้นในชุมชน อันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ การพัฒนาทักษะชีวิตแก่ผู้สูงอายุ เป็นแหล่งพบปะสังสรรค์และทำกิจกรรมร่วมกันของผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และแก้ปัญหาความเครียดของผู้สูงอายุในชุมชน และเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมด้านผู้สูงอายุของท้องถิ่นจากเหตุและผลในข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ว่ามีกระบวนการอย่างไรในการสร้างคุณภาพและควมมีประสิทธิภาพของการ

ดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อแนวทางและหลักการของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการวิจัย เรื่อง การจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ศึกษาเกี่ยวกับ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน 4) การอำนวยความสะดวก 5) การประสานงาน 6) การรายงาน 7) การงบประมาณ ที่ใช้ในการจัดการในโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 10 คน ซึ่งคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ 1 คน นายกเทศมนตรี 1 คน เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน 1 คน เจ้าหน้าที่การเงิน 1 คน คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ 3 คน และผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ 3 คน

2. แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) หรือ แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ได้แก่ งานวิจัย หนังสือ วารสาร และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นเอกสารที่ได้จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีเอกสารข้อมูลของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ซึ่งออกแบบจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการเข้าไปสำรวจพื้นที่ สร้างความคุ้นเคยและพูดคุยสอบถามรายละเอียดเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาก่อนที่จะนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เทปบันทึกเสียง ใช้ในการบันทึกการสนทนากับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างครบถ้วน

2. กล้องถ่ายรูป เพื่อบันทึกภาพกิจกรรมการสนทนาและปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะเก็บข้อมูล

3. สมุดบันทึก ใช้บันทึกคำสัมภาษณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับกลุ่มเป้าหมาย การเก็บข้อมูลในขั้นนี้ถ้าหากข้อมูลที่ได้มาไม่เพียงพอ หรือยังไม่สามารถตอบคำถามได้ครบคลุม คณะผู้วิจัยก็จะสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่อให้ข้อมูลมีความอึดตัว และเพียงพอต่อการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เริ่มจากการจัดระบบข้อมูล การแยกประเภทข้อมูลตามประเด็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย การจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายเกี่ยวกับการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดหน้าที่ทางการจัดการของ ลูเธอร์ กุลิก และเรดอน อูริค (Luther Gulick & Lydall Urwick) หรือ POSDCoRB มาศึกษาการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง เริ่มจากการวางแผน (Planning) การจัดโครงสร้างองค์การ (Organizing) การจัดบุคลากร (Staffing) การอำนวยการ (Direction) การประสานงาน (Coordination) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) (พิมลจรรย์ นามวัฒน์, 2544, น. 22)

ผลการวิจัย

1. การวางแผนจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

การวางแผนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง คณะผู้บริหารจะมีนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุที่สอดคล้อง

กับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยเน้นการให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุและการพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่เกิดประโยชน์ โดยมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้จัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ ส่วนการเปิดรับสมัครนักเรียนผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของทางโรงเรียน ผู้สูงอายุนั้นเป็นการเปิดรับด้วยความสมัครใจ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าม่วงได้รับการเรียนรู้อย่างอิสระ ซึ่งโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง คือวันพุธเวลา 08.00-12.00 น. ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวันเทศบาลจะกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละสัปดาห์จะกำหนดกิจกรรมแตกต่างกันออกไป ทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพ รวมไปถึงการสร้างเสริมสุขภาพ ฟันฟูสุขภาพของผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยเทศบาลจะเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในแต่ละสัปดาห์ผลัดเปลี่ยนกันไป จึงทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ในหลายด้านที่ผู้สูงอายุสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

“...การวางแผนในส่วนของผู้บริหารก็ได้มอบนโยบายที่สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติให้พัฒนาชุมชนทำหลักสูตรขึ้นมา แล้วก็เปิดรับสมัครนักเรียนผู้ที่มีความต้องการ ที่นี้เขาจะไม่ได้บังคับ ไม่ใช่ผู้สูงอายุทั้งหมดจะบังคับมาไม่ใช่ เราใช้ระบบว่าใครอยากเข้ามাত্রนี้ก็สามารถได้เลย เพื่อที่จะให้ทุกคนได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่ต้องว่าคนนี้ได้เข้าคนนี้ได้เข้า คือเราเปิดโอกาสให้ทุกคน คือท่านอยากมาเมื่อไหร่ก็ได้ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในส่วนของการเรียนการสอนจะเปิดทุกวันพุธ ทางพัฒนาชุมชนก็จะมีแผนการและก็มีการจัดทำแผนว่าแต่ละวันจะมีการสอนอะไร แล้วก็จะมีหนังสือส่งไปหาหน่วยงานให้เข้ามาสอน ก็มีอนามัยเข้ามาร่วม มีโรงพยาบาลทางราชภัฏ และก็มีอีกหลายๆหน่วยงานเข้ามาร่วมด้วย โดยการทำเป็นหนังสือหาหน่วยงานว่าวันนี้จะให้หน่วยงานเข้ามาสอนในเรื่องนี้เพื่อให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุแบบนี้...” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าม่วง, 2563, บทสัมภาษณ์)

2. การจัดโครงสร้างองค์การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ

การจัดโครงสร้างองค์การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุนั้น เทศบาลตำบลท่าม่วงได้วางกรอบการดำเนินงานโดยให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมสำคัญในการจัดการและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีการคัดเลือกบุคลากรจากคนในพื้นที่มาบริหารงานของโรงเรียนในตำแหน่งต่างๆ เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความรู้ในขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น อีกทั้งยังมีความใกล้ชิดกับกลุ่มผู้สูงอายุ และมีการคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงานอีกด้วย ซึ่งโครงสร้างของโรงเรียนผู้สูงอายุจะมีผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นผู้บริหารจัดการภายในโรงเรียนผู้สูงอายุ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการทำหน้าที่ให้ความรู้ด้านวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิการทำหน้าที่ดูแลสวัสดิการของนักเรียนผู้สูงอายุ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ ทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยภายในโรงเรียนผู้สูงอายุ และคณะกรรมการของนักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ มีประธานนักเรียน รองประธาน เลขานุการ ปฏิคม ในด้านของนักเรียนจะมีการแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสีชมพู และกลุ่มสีส้ม ซึ่งจะมีหัวหน้ากลุ่มของแต่ละกลุ่มรับผิดชอบสมาชิกในกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมภายในกลุ่มของตน

“...ผู้ใดจะมีความเหมาะสม หนึ่งต้องเป็นคนในพื้นที่พื้นเพนี้แหละโดยกำเนิด อย่างพ่อก็อันดับรอง เพราะไม่ใช่คนที่นี่ จึงอาศัยคนในพื้นที่ถึงจะรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของพื้นบ้าน เป็นผู้สนิทสนมใกล้ชิดกับพ่อแม่พี่น้อง อันดับรองลงมา ก็คือความรู้ความสามารถเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการศึกษา โดยเฉพาะครูเป็นหลักอย่าง ผอ.เก่าเกษียณก็ได้ โดยโครงสร้างก็มีผอ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยโรงเรียนผู้สูงอายุคือ ผู้อำนวยการตลาด ไชยสิงห์ รองก็มีพ่อ และครูมะลิวัลย์ และก็มีกรรมการอันนี้ก็หมายความว่าเจ้าหน้าที่หลัก ๆ ที่นี้ก็ภายในตัวนักเรียนนะ ก็จะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มก็จะมีหัวหน้าเพื่อปกครองดูแลภายในกลุ่มของตน เพื่อที่จะให้ทำกิจกรรมของผู้สูงอายุบรรลุตามเป้าหมาย...” (รองผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง, 2563, บทสัมภาษณ์)

3. การจัดบุคลากรรับผิดชอบงานโรงเรียนผู้สูงอายุ

เทศบาลตำบลท่าม่วงได้มอบหมายให้งานพัฒนาชุมชนของเทศบาล เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน โดยทำหน้าที่ในการวางแผนการส่งเสริมกิจการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง การออกแบบกิจกรรมและโครงการต่างๆ และอำนวยความสะดวกให้โรงเรียนผู้สูงอายุมิมีการดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่จากฝ่ายอื่นๆ ภายในเทศบาลตำบลท่าม่วงที่ว่างจากภารกิจหรือมีจิตอาสาให้เข้ามาช่วยในกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ ดังนั้น การคัดเลือกบุคลากรในการทำหน้าที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนผู้สูงอายุ นอกจากเจ้าหน้าที่ในกลุ่มงานพัฒนาชุมชนแล้ว ยังคัดเลือกบุคคลของเทศบาลจากคนที่มีใจรักในงานด้านผู้สูงอายุ เป็นบุคคลที่มีจิตอาสาที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่มอบหมาย และร่วมกันพัฒนาให้โรงเรียนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพและบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้

ในส่วนของบุคลากรภายนอก หรือบุคคลจากชุมชนจะพิจารณาจากบุคคลในพื้นที่ ที่มีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น เป็นบุคคลที่ทำงานกับชุมชนมาอย่างสม่ำเสมอ รู้จักผู้คนในชุมชน และมีความใกล้ชิดกับกลุ่มผู้สูงอายุ และรองลงมาเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถที่จะเป็นผู้นำได้

“...การคัดเลือกก็คือ เราจะให้คนที่เข้ามารับผิดชอบตรงนี้ จะต้องใจรัก ต้องมีความเป็นจิตอาสา ไม่ใช่ว่าถูกบังคับ งานก็จะออกมาไม่ดี เราก็เลือกคนที่มีใจรักในงานนี้เข้าไปทำ โดยจะมีทีมของพัฒนาชุมชนเขาจะเลือกคนเข้ามาของเขาเองว่าคนนี้ใจรัก และน้องๆ ในสำนักงานคนไหนว่างก็จะเป็นจิตอาสาเข้าไปช่วยงานพัฒนาชุมชน ส่วนของโรงเรียนผู้สูงอายุจะมีการประชุมขอความคิดเห็นจากสมาชิก ผู้ใดจะมีความเหมาะสม หนึ่งต้องเป็นคนในพื้นที่พื้นเพนี้แหละโดยกำเนิด อาศัยคนในพื้นที่ถึงจะรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของพื้นบ้าน เป็นผู้สนิทสนมใกล้ชิดกับพ่อแม่พี่น้อง อันดับรองลงมาก็คือความรู้ความสามารถเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการศึกษาโดยเฉพาะครูเป็นหลักอย่างผอ. เก่าเกษียณมาแล้ว...” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าม่วง, 2563, บทสัมภาษณ์)

4. การอำนวยความสะดวกการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ

การอำนวยความสะดวกเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้อื่นๆ ลุล่วงไปด้วยดีนั้น เทศบาลตำบลท่าม่วงมีบทบาทหลักในการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนผู้สูงอายุทำหน้าที่อำนวยความสะดวก เพื่อให้มีสถานที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสมในการจัดกิจกรรมของผู้สูงอายุ มีอาหารกลางวันที่มีประโยชน์และถูกหลักโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ และมีเครื่องแต่งกายเพื่อทำกิจกรรมให้กับนักเรียนผู้สูงอายุทุกคน เมื่อเกิดปัญหาระหว่างดำเนินกิจกรรมมีรองผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิการ หรือคณะกรรมการของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ โรงเรียนผู้สูงอายุยังมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เพื่ออำนวยความสะดวก และทำให้งานของโรงเรียนผู้สูงอายุบรรลุผลตามประเด็นการเรียนรู้ หรือกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าม่วง ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) โรงพยาบาลประจำอำเภอในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นต้น

“...เรื่องอำนวยความสะดวกภายในโรงเรียนก็ปกติแล้วเราจะแบ่งหน้าที่ ผอ. ฉลาดก็เป็นผู้อำนวยการด้านให้ความรู้การเรียนการสอน คุณพ่อเสริมพันธ์ก็รับหน้าที่สนับสนุนทางส่งกำลังบำรุงเกี่ยวกับน้ำ ไฟ อะไรทุกสิ่งทุกอย่างการกินการอยู่ อะไรขาดตกบกพร่องสะดวกสบายก็เป็นหน้าที่ของคุณพ่อ น้ำไหลใหม่ ไฟสว่างใหม่ การกินดีใหม่ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มการแต่งกายก็ให้ทางक्रमลิวลีย์เป็นผู้ออกแบบว่านักเรียนควรจะแต่งชุดอะไรดีเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง และที่สำคัญโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นการร่วมมือกันหลายหน่วยงาน เช่น กศน. โรงพยาบาลราช โรงพยาบาลเสลภูมิ ราชภัฏ รพสต...” (คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง, 2563, บทสัมภาษณ์)

5. การประสานงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ

การประสานงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลท่าม่วงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประสานงานในด้านต่างๆ เช่น

หากโรงเรียนผู้สูงอายุมีการจัดกิจกรรมหรือมีหน่วยงานเข้ามาให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหรือบุคคลภายนอกเข้ามาเยี่ยมชมศึกษาดูงานการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจะทำหนังสือส่งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อจะนำส่งให้ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านได้ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนของโรงเรียนผู้สูงอายุได้รับทราบและเข้าร่วมกิจกรรม การประสานงานจึงมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน จากเทศบาลสู่บุคลากรในส่วนต่างๆ ที่มีบทบาทหลักในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารสู่ผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

“...ผู้รับผิดชอบก็คือพัฒนาชุมชนของเทศบาลครับ คุณสำเร็จ สุทธิประภา เป็นผู้ประสานงานติดต่อกับหน่วยงานก็ไปติดต่อที่นั่นแหละทำเรื่องต่างๆ ก็ไปหาพัฒนาชุมชนของเทศบาล ส่วนผู้อำนวยการก็มีหน้าที่นำหนังสือจากพัฒนาชุมชนไปส่งให้ตามหมู่บ้านต่างๆ และประสานงานระหว่างเทศบาลกับโรงเรียน...” (ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง, 2563, บทสัมภาษณ์)

6. การรายงานผลการปฏิบัติงาน

การรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลท่าม่วง มีการจัดทำรายงานประจำปี เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุได้ทราบความเคลื่อนไหวเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ ยังมีการรายงานผลการปฏิบัติงานในทุกสัปดาห์หลังจากมีการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นการรายงานทั้งแบบเป็นทางการ และการรายงานแบบไม่เป็นทางการ เช่น การสื่อสารรายงานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทั้ง Line Application และ Facebook Application เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานผ่านข้อความและมีรูปภาพการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์ Facebook ซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์สาธารณะ ยังเป็นการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงไปในตัวอีกด้วย

“...ในการรายงานผลจะมีการรายงานทุกปีงบประมาณค่ะ และพี่ก็จะรายงานทุกอาทิตย์ค่ะ รายงานทางวาจาและทำเป็นเอกสารค่ะ ว่าอาทิตย์นี้เราได้ดำเนินการยังไง พี่ก็จะรายงานอยู่ตลอด และพวกพี่ก็จะรายงานทางเฟสว่าวันนี้ทำอะไรบ้าง ทุกอาทิตย์พี่ก็จะโพสเฟส ตรงนี้ก็จะป็นรายงานไปในตัวด้วย ในการรายงานนายกในแต่ละอาทิตย์ว่าพาส์ผู้สูงอายุทำอะไรบ้าง...” (เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน, 2563, บทสัมภาษณ์)

7. การงบประมาณการดำเนินงาน

การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลท่าม่วงจะจัดสรรงบประมาณ ประจำปีที่เป็นไปตามโครงการต่างๆ ในแต่ละปีงบประมาณ โดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้จัดทำโครงการและนำเสนอการอนุมัติต่อผู้บริหารเทศบาล โดยการจัดสรรงบประมาณนั้นจะพิจารณาว่าโรงเรียนผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะจัดโครงการในรูปแบบใด มีความต้องการที่จะใช้งบประมาณเป็นจำนวนเงินเท่าใด เมื่อผู้บริหารเห็นชอบอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการ ฝ่ายการเงินก็ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณให้กับโครงการของโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ งบประมาณบางส่วนของโรงเรียนผู้สูงอายุก็ได้มาจากเงินบริจาคจากหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนโรงเรียนผู้สูงอายุและเงินรายได้จากการจัดกิจกรรม เช่น การจำหน่ายสินค้าของกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งเงินรายได้จากส่วนนี้ก็นำเอามาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน

“...ในส่วนของงบประมาณจะเป็นไปตามโครงการในแต่ละรอบ พัฒนาชุมชนจะเขียนโครงการมา เราจะเบิกตามโครงการว่ารอบนี้เขาอบรมเรื่องอะไร จัดทำอะไรให้ผู้สูงอายุ เช่น รอบนี้ทำหมอน ทำผ้าห่ม พัฒนาชุมชนจะทำเป็นโครงการเสนอเข้ามา เราก็ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณแล้วก็จัดสรรไปค่ะ และในโรงเรียนผู้สูงอายุก็จะมีรายได้บางส่วนมาจากการขายของและเงินบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ อีกด้วย...” (เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน, 2563, บทสัมภาษณ์)

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษา ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. การวางแผนจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

เทศบาลตำบลท่าม่วงมีการร่วมมือกันปรึกษาหารือเพื่อที่จะดำเนินการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น มุ่งเน้นการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ และการพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่อง โดยมีการเปิดรับสมัครเรียนผู้สูงอายุ ตามความสมัครใจ มีการจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในวันพุธ เริ่มตั้งแต่เวลา 08.00-12.00 น. และมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ว่าในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมกิจการผู้สูงอายุ (2559) กล่าวว่าโรงเรียนผู้สูงอายุสามารถมีรูปแบบและกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ความต้องการของผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะกำหนดตารางกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ไว้ชัดเจน ระยะเวลาเปิดเรียนอาจเป็นตลอดปีหรือเปิดเป็นช่วงเวลาตามหลักสูตรที่จัดอบรม ส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 วัน

2. การจัดโครงสร้างองค์การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ

โรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง มีการกำหนดโครงสร้างขององค์กร มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน โดยมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษากับนักเรียนผู้สูงอายุ มีผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 1 คน ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในโรงเรียนผู้สูงอายุ มีรองผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 3 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ทำหน้าที่ให้ความรู้ในด้านวิชาการแก่นักเรียนผู้สูงอายุ รองผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิการ ดูแลสวัสดิการของนักเรียนผู้สูงอายุ

รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ ดูแลความเรียบร้อยภายในโรงเรียนผู้สูงอายุ มีคณะกรรมการนักเรียนประกอบด้วย ประธานนักเรียน 1 คน รองประธาน 1 คน เลขานุการ 1 คน ปฏิคม 1 คน และมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสี่ชมพู และกลุ่มสี่ส้ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้ากลุ่มกลุ่มละ 1 คน เพื่อดูแลสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวรรยา ธรรมอภิพล และคณะ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุบ้านไร่แค จังหวัด เพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุบ้านไร่แค จังหวัด เพชรบุรี ประกอบด้วย 11 ปัจจัย คือ 1) การมีโครงสร้างองค์การที่ชัดเจน 2) มีการนำ กลยุทธ์พื้นฐานมาปรับใช้ 3) ระบบการดำเนินงานไม่ซับซ้อน 4) รูปแบบการบริหาร ประธานเปรียบเสมือนผู้ปกครอง 5) เจ้าหน้าที่แบ่งฝ่ายงานที่ชัดเจนและเหมาะสม 6) การเสริมสร้างทักษะการทำงานอย่างสม่ำเสมอ 7) คำนึงร่วมสร้างศรัทธากับตนเอง และองค์กรภายนอก 8) การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย 9) ประสานงานร่วมมือกันทั้ง องค์ภายในและภายนอก 6 หน่วยงาน 10) การรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ 11) งบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหาด

3. การจัดบุคลากรรับผิดชอบงานโรงเรียนผู้สูงอายุ

เทศบาลตำบลท่าม่วงได้มีการจัดบุคลากรในการรับผิดชอบงานโรงเรียนผู้สูงอายุโดยมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหลัก รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นๆ ที่มีจิตอาสาและมีความสมัครใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุให้มี คุณภาพ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ และในส่วนของ คณะกรรมการของโรงเรียนผู้สูงอายุจะคัดเลือกจากคนในพื้นที่และผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พระครูวิริตธรรมโชติ และคณะ (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการ ระบบสุขภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคใต้ ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรของโรงเรียนผู้สูงอายุต้องมีจิตอาสาในชุมชนดูแลผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ ให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุในการให้ผู้สูงอายุได้แสดงออกถึงศักยภาพที่มีอยู่ ด้านปัญญา

อารมณ์ ให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างรู้เท่าทัน และการทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ

4. การอำนวยความสะดวกการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ

การอำนวยความสะดวกเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้อื่นๆ ลุล่วงไปด้วยดีนั้น เทศบาลตำบลท่าม่วงมีบทบาทหลักในการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนผู้สูงอายุทำหน้าที่อำนวยความสะดวก เพื่อให้มีสถานที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสมในการจัดกิจกรรมของผู้สูงอายุ มีอาหารกลางวันที่มีประโยชน์และถูกหลักโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ และมีเครื่องแต่งกายเพื่อทำกิจกรรมให้กับนักเรียนผู้สูงอายุทุกคน เมื่อเกิดปัญหาระหว่างดำเนินกิจกรรมมีรองผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิการ หรือคณะกรรมการของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้โรงเรียนผู้สูงอายุยังมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เพื่ออำนวยความสะดวก และทำให้งานของโรงเรียนผู้สูงอายุบรรลุผลตามประเด็นการเรียนรู้ หรือกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าม่วง ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) โรงพยาบาลประจำอำเภอในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรมน เหลืองสังวาล และสรวรยา ธรรมอภิพล (2562) ที่ได้ทำการศึกษารื่อง แนวทางการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่าโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลบางระกำ จะมีการดำเนินงานร่วมกันหลากหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีผู้นำในการบังคับบัญชา ควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน ส่งการ โดยหน่วยงานหลักในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลบางระกำ ได้แก่ โรงพยาบาลหลวงพ่เป็น องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ฝ่ายกลุ่มแกนนำผู้สูงอายุของหมู่บ้านในตำบลบางระกำ และฝ่ายทีมจิตอาสา ซึ่งในแต่ละหน่วยงานจะมีผู้นำในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ มีการสั่งการ และประสานงานไปยังฝ่ายต่างๆ ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งในส่วนโรงพยาบาลหลวงพ่เป็น จะมีผู้อำนวยการโรงพยาบาลหลวงพ่เป็น เป็นผู้นำในการดำเนินงาน ควบคุมการปฏิบัติงานและดำเนินงานต่างๆ ดูแลการปฏิบัติงานของเครือข่ายทางสังคมต่างๆ

ให้ปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ จะมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ เป็นผู้นำในการประสานงานติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ และควบคุมสั่งการการปฏิบัติงานของงานพัฒนาสังคม ซึ่งงานพัฒนาสังคมจะมีหน้าที่โดยตรงในการดูแลด้านการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลบางระกำ และในส่วนของกลุ่มแกนนำผู้สูงอายุ จะมีผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุทำหน้าที่เป็นผู้นำในการดูแล สั่งการ ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้เป็นไปตามแผนงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ

5. การประสานงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ

การประสานงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประสานงานในด้านต่างๆ เช่น หากโรงเรียนผู้สูงอายุมีการจัดกิจกรรม หรือมีหน่วยงานเข้ามาให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหรือบุคคลภายนอกเข้ามาเยี่ยมชมศึกษาดูงานการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าม่วง จะทำหนังสือส่งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อจะนำส่งให้ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านได้ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนของโรงเรียนผู้สูงอายุได้รับทราบและเข้าร่วมกิจกรรม การประสานงานจึงมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน จากเทศบาลสู่บุคลากรในส่วนต่างๆ ที่มีบทบาทหลักในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารสู่ผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวิมล พลุกษาอุดมชัย (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนแฝก จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนแฝก ให้ความสำคัญกับการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และชุมชน ซึ่งการประสานงานของทุกหน่วยงานมีความสำคัญในการทำให้การดำเนินงานของชมรมประสบความสำเร็จและนำไปสู่เป้าหมาย โดยแต่ละหน่วยงานมีหน้าที่ในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งการประสานงานทำให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ส่วนหนึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

ประหยัดเวลา และทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เป็นไปแนวทางเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นการจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้งานและบุคลากรฝ่ายต่างๆ ร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้เกิดความสามัคคี และจะสามารถลดข้อขัดแย้ง รวมถึงทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น

6. การรายงานผลการปฏิบัติงาน

การรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง มีการจัดทำรายงานประจำปี เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุได้ทราบความเคลื่อนไหวเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ยังมีการรายงานผลการปฏิบัติงานในทุกสัปดาห์หลังจากมีการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นการรายงานทั้งแบบเป็นทางการ และการรายงานแบบไม่เป็นทางการ เช่น การสื่อสารรายงานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทั้ง Line Application และ Facebook Application เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานผ่านข้อความและมีรูปภาพการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์ Facebook ซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์สาธารณะ ยังเป็นการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงไปในตัวอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวัลลี พลุกซาดุมชัย (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนแฝก จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า การรายงานผลการปฏิบัติงานในหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของภารกิจอย่างสม่ำเสมอในการดำเนินการของชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนแฝก จะมีการประชุมปรึกษาหารือกันทุกวันที่ 15 ของเดือน รวมถึงมีการรายงานผลการดำเนินการต่างๆ ให้กับผู้บริหารและตัวแทนของสมาชิกในชมรมให้ทราบความเคลื่อนไหว และความต่อเนื่องของกิจกรรมสม่ำเสมอด้วยวาจา

7. การงบประมาณการดำเนินงาน

งบประมาณที่ใช้ในการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วงได้มาจากการจัดสรรงบประมาณของเทศบาลตำบลท่าม่วงเป็นหลัก รายได้บางส่วนได้มาจาก

เงินสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ และรายได้จากการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงนรินทร์ คำปุก และประกายศรี ศรีรุ่งเรือง (2558) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลห้วยม้อ อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้อเป็นหลัก บางส่วนจากภาคเอกชน ภาคีเครือข่าย ผู้มีจิตศรัทธา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมกิจการผู้สูงอายุ (2559) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ การมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนุนเสริม คือ การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น งบประมาณ บุคลากร สถานที่ การประสานเครือข่าย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1.1 จากการศึกษาพบว่าบุคลากรในการดำเนินงาน มีความสำคัญในการผลักดันให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงประสบความสำเร็จ โดยบุคลากรทำงานไม่ได้รับค่าตอบแทนในการทำงาน จึงควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจ แรงจูงใจ รวมถึงการสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับการทำงานเพื่อผู้อื่น ซึ่งจะสามารถทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วงเป็นไปได้อย่างราบรื่นและยั่งยืน

1.2 รัฐควรให้การสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในทุกตำบลของประเทศไทย โดยกำหนดนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีหน้าที่ในการดำเนินงานจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุเนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุทั้งร่างกาย จิตใจ และสามารถลดภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุได้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงควรมีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด

2.2 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. สืบค้นจาก <https://www.dop.go.th/th/topic/view=54>
- ณัฐพงษ์ คั่นธรรส และอัมฤตา สารอิวงค์. (2561). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุนำร่องในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลเสริมงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- พระครูวิจิตรธรรมโชติ และคณะ. (2562). การจัดการระบบสุขภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคใต้. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*, 6(3), 1339-1362.
- พวงนรินทร์ คำปุก. (2558). *ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลห้วยม อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย*. การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15.
- พิมลจรรย์ นามวัฒน์. (2544). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เท็กซ์แอนด์เจอร์นัล.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2557). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2556*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชิ่ง จำกัด มหาชน.

- วรมน เหลืองสังวาล สวรรยา ธรรมอภิพล. (2562). *แนวทางการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สวรรยา ธรรมอภิพล และคณะ. (2561). ปัจจัยความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุนบ้านไร่แค จังหวัด เพชรบุรี. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 11(2), 352-365.
- สิริวัลลี พงกษาอุดมชัย. (2560). *ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนแฝก จังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

บุคลากรกรม

- คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง. (2563). บทสัมภาษณ์. วันที่ 11 มิถุนายน 2563.
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน. (2563). บทสัมภาษณ์, วันที่ 11 มิถุนายน 2563.
- เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน. (2563). บทสัมภาษณ์, วันที่ 11 มิถุนายน 2563.
- ผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าม่วง. (2563). บทสัมภาษณ์, วันที่ 11 มิถุนายน 2563.
- ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง. (2563). บทสัมภาษณ์. วันที่ 11 มิถุนายน 2563.
- รองผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง. (2563). บทสัมภาษณ์. วันที่ 12 มิถุนายน 2563.